

Tieteiden talo

KIRKKOKATU 6, HELSINKI

TERVETULOA TIETEIDEN TALOLLE!

Tieteiden talo on merkittävä osa Suomen koulutus- ja kulttuurihistoriaa. Yli 60 vuoden ajan Kirkkokatu 6:ssa sijaitseva rakennus oli opetuskäytössä, ensin kouluna ja myöhemmin Helsingin yliopiston luento-tiloina, kunnes 1990-luvulla rakennus luovutettiin tieteellisten seurojen käyttöön.

Nykyään rakennuksessa on sekä tiedetoimijoiden toimistoja että vuokrattavia tiloja.

Tieteellisten seurain valtuuskunta vastaa rakennuksen toiminnasta.

Keskeinen sijainti historiallisessa Kruununhaassa, keskellä ministeriökampusta

Lisa Hagman 1920-luvulla kuvattuna.

LISA HAGMAN (1882–1950)

Koulurakennuksen rakennuttajana toimi opettaja Lisa Hagman (1882–1950), joka oli suomalaisen naisasialiikkeen edelläkävijän ja kansanedustaja Lucina Hagmanin (1853–1946) veljentytär.

Hagmanin perustama Yksityisluokat-koulu oli aloittanut toimintansa muissa tiloissa, mutta siirtyi vuonna 1922 Kirkkokatu 6:n tontilla sijaitsevaan vanhaan puutaloon ja sen piharakennuksiin.

Hagmanin tavoitteena oli mahdollisimman pian rakennuttaa puurakennuksen tilalle uusi kivirakennus, mutta siihen ei ollut heti taloudellisia mahdollisuuksia.

Päärakennuksen harjannostajaisia vietettiin juhlasalissa kesäkuussa 1925.

Koulu rakennettiin kahdessa vaiheessa 1920-luvulla

TIETEIDEN TALO VALMISTUI 1925

Taloudellisten syiden takia Hagman rakennutti koulun tilat kahdessa vaiheessa.

Vuonna 1922 rakennettiin ensin punatiilinen jumppa- ja juhlasali ja vuonna 1925 tontille nousi vaaleanvihreä päärakennus.

Koulurakennuksen peruskivi muurattiin huhtikuussa, harjakaisia vietettiin kesäkuussa ja talo vihittiin käyttöön 12.10.1925.

Päärakennuksen peruskivi laskettiin 17.4.1925.

KOULU RAKENNETTIIN KAHESSA VAIHEESSA 1920-LUVULLA

Koulurakennus suunniteltiin ja toteutettiin kahdessa vaiheessa. Punatiilinen juhla- ja voimistelusalit nousi Kirkkokatu 6:n tontille touko-lokakuussa 1922.

Viisikerroksinen kadunvarsisiipi rakennettiin vanhan puutalon paikalle vuonna 1925. Päärakennuksen peruskivi laskettiin huhtikuussa 1925 ja harjakaisia vietettiin 19.6.1925.

Koulurakennuksen vihkiäisjuhlaa vietettiin 12.10.1925.

Vihkiäisistä kertovissa lehtijutuissa ihasteltiin koulun kauniita ja käytännöllisiä tiloja sekä vihkiäisten puheita ja musiikkiesityksiä. Rakennuksen vihkiäisjuhlassa olivat paikalla opetusministeri **Emil Nestor Setälä**, kouluhallituksen ylijohtaja **Oskari Mantere** sekä presidentinrouvat Relander ja Ståhlberg. Koulurakennuksesta teki poikkeuksellisen koulun naispuolinen johtaja sekä taloon Emil Cedercreutzin toteuttama reliefikoristelu.

ELSA AROKALLIO (1892–1982)

Koulurakennuksen suunnittelusta vastasi arkkitehti Elsa Arokallio (1892–1982). Rakennus oli Arokallion läpimurtotyö, ja se on edelleen yksi hänen tunnetuimmista suunnitelmistaan.

Arokallio teki merkittävän uran itsenäistyneen Suomen tärkeiden rakennustehtävien suunnittelijana, ennen muuta puolustuslaitoksen rakennusten ja koulujen parissa.

Arokallio suunnitteli myös huonekaluja ja sisusti rakennuksia. Tieteiden talon alkuperäisen sisustuksen lisäksi hän on suunnitellut muun muassa Eduskuntatalon tiloja.

KIRKKOKATU 6 ON NAISTEN TOTEUTTAMA TAIDONNÄYTE

Koska sekä rakennuttaja että arkkitehti olivat naisia, herätti rakennus omana aikanaan erityistä huomiota.

Talon taustalta löytyy muitakin naismestareita. Arokallion kollega, arkkitehti Elsi Borg (1893–1958) toteutti rakennuksen koristemaalaukset.

Elsa Arokallio (vas.) ja Elsi Borg mahdollisesti 1920-luvulla.

ELSI BORG (1893–1958)

Arkkitehti Elsi Borg loihti aulojen ja hallien ovien yläpuolelle sekä sisäkattoihin koristemaalauksia.

Alkuperäisiä Borgin 1920-luvulla toteuttamia koristemaalauksia on säilynyt aulassa juhlasalin ja entisen kirjastohuoneen, nykyisen WC-tilan ovien yllä.

Myös toisessa kerroksessa sijaitsevan entisen opettajien huoneen oven yllä on säilynyt alkuperäinen Borgin tekemä koristemaalaus.

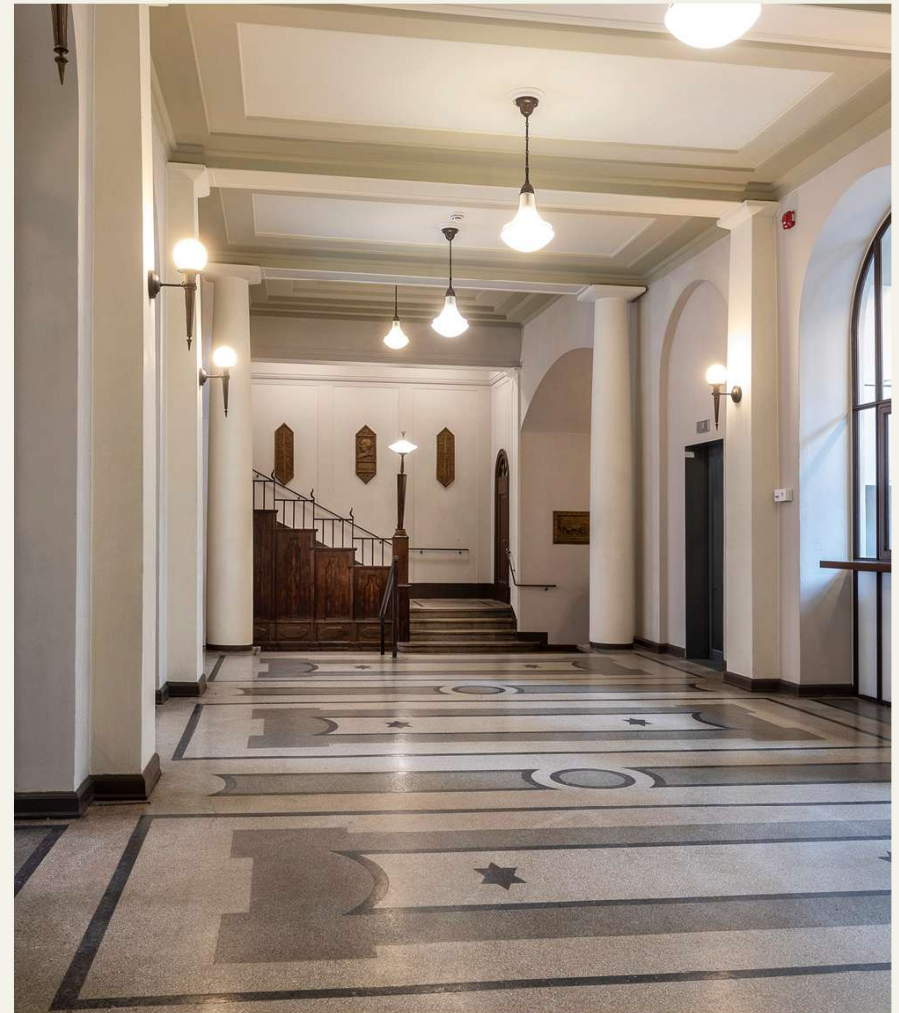
Rakennus edustaa 1920-luvun klassismia

RAKENNUS ON KOKONAISTAIDETEOS

Klassiset muodot ja pyrkimys symmetriaan yhdistyivät funktionalismia enteilevään ajatukseen tilojen vaikutuksesta ihmiseen. Tilat on suunniteltu valoisiksi ja harmonisiksi.

Pääporras on säilynyt hyvin pitkälti alkuperäisessä 1920-luvun asussaan, ja sen seinillä on useita Emil Cedercreutzin (1879–1949) pronssireliefejä.

Rakennuksessa ei kuitenkaan ole säilynyt sen 1920-luvun irtokalusteita, jotka olivat myös Elsa Arokallion käsialaa. Saleissa on kuitenkin alkuperäisiä liitutauluja ja kaapistoja.

Juhlasalia kunnostetaan peruskorjauksen loppuvaiheessa syksyllä 2022.

RAKENNUS ON PERUS- KORJATTU VANHAA KUNNIOITTAEN

Tieteiden talon julkisivut ovat säilyneet hyvin alkuperäisessä asussaan. Rakennus on peruskorjattu kahdesti: 1990-luvulla sekä 2019–2022.

Viimeisimmässä peruskorjauksessa tehdyillä muutoksilla on pyritty palauttamaan rakennus vielä lähemmäs sen alkuperäistä ilmettä.

Sisätilat ovat säilyneet pitkän koulukäytön ja säästeliään korjaamisen ansiosta hyvin.

Kirkkokatu 6 vuonna 1926 ja 2024.

Elämän unelmia

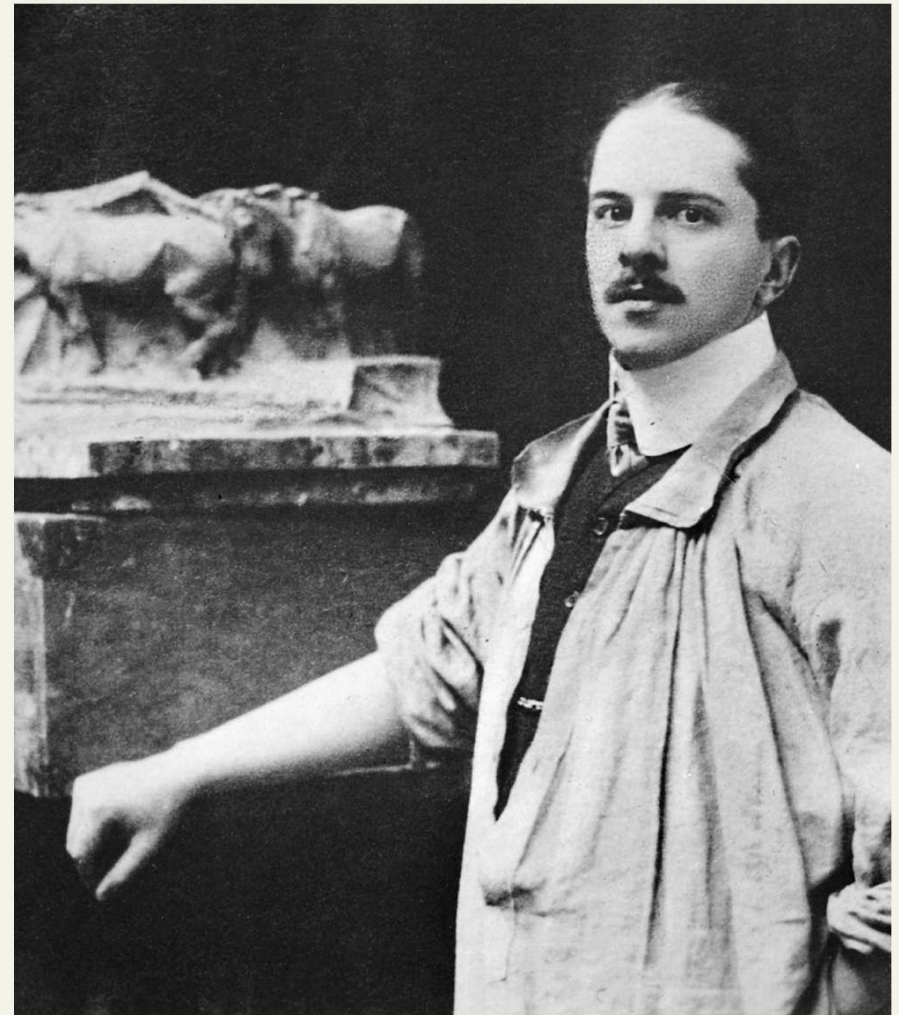
Tieteiden talo on taiteen aarreaitta

EMIL CEDERCREUTZ (1879–1949)

Tieteiden talossa on merkittävä kokoelma kuvanveistäjä Emil Cedercreutzin taidetta.

Koulun reliefikoristelu syntyi johtajaopettajan ja kuvanveistäjän läheisen yhteistyön tuloksena. Teokset eivät kuuluneet Arokallion arkkitehtoniseen suunnitelmaan.

Cedercreutz sijoitti kouluun paljon muiden töidensä luonnoksia ja jäljennöksiä.

KOTI, USKONTO JA ISÄN- MAA TEOSTEN AIHEPIIRINÄ

Teosten aihepiiri "koti, uskonto ja isänmaa" tulee vahvasti esille – aiheet vaihtelevat luonnon ja eläinten kuvauksesta työn, kodin ja isänmaan kuvauksiin sekä uskonnollisiin teemoihin. Useammassa teoksessa käsitellään elämän eri vaiheita ja niiden symboliikkaa.

Suuri osa teoksista on käsitelty pronssi-patinoimalla, ja ne on tehty kiinteäksi osaksi seinää.

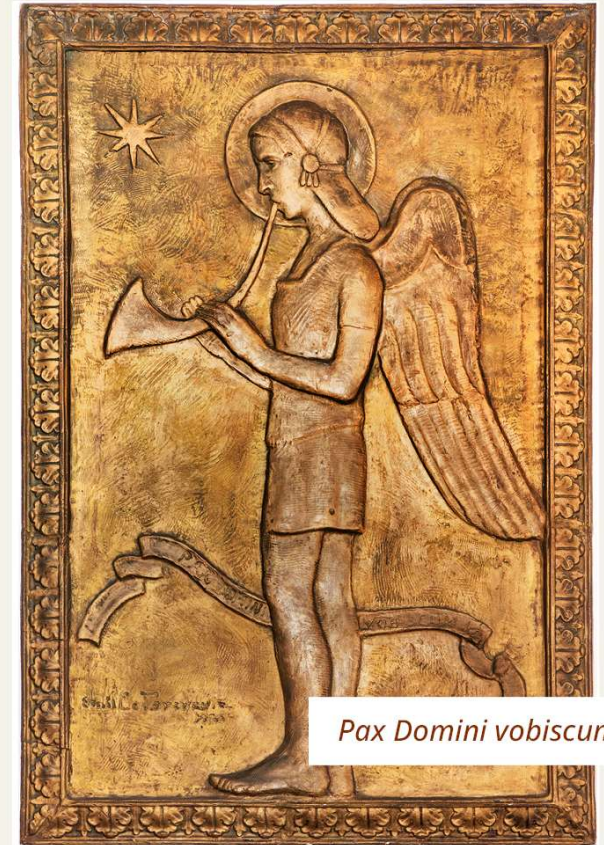
Alkujaan rakennuksessa oli 77 kipsireliefiä. Vuoden 1997 peruskorjauksen yhteydessä osa teoksista poistettiin ja lahjoitettiin Emil Cedercreutzin museoon Harjavaltaan.

Gloria in excelsis Deo

Äitiys

Pax Domini vobiscum

Nykyään teoksia on rakennuksessa 68 kappaletta, joista 66 on reliefiä ja kaksi pienoisseivistosta.

Emil Cedercreutzin reliefit koulurakennuksessa

Oma osuutensa rakennuksen interiööreissä on aulan, hallien ja luokkahuoneiden seinille kiinnitetyillä, kuvanveistäjä Emil Cedercreutzin (1879–1949) luomilla reliefeillä. Rakennuksessa oli alkujaan yhteensä 77 kipsireliefiä, joista valtaosa oli käsitelty pronssipatinoimalla. Reliefejä oli myös sittemmin purettuun piharakennukseen sisustetuissa koulutiloissa. Lisäksi rakennuksessa on ollut pronssisia korkokuvia, veistoksia, taiteilijoiden muotokuvia, sekä taiteilijan pienoistöitä.

Taideteosten sijoittaminen rakennukseen alkoi jo sen rakennusvaiheessa ja jatkui vaiheittain vuoteen 1929 asti. Reliefit on pääasiassa asennettu rakennuksen seiniin kiinteästi, puolittain seinäpintaan upotettuina ja niiden ympärille on valettu kipsistä malliltaan vaihtelevia kehyksiä.

Emil Cedercreutz lukeutui Lisa Hagmanin henkilökohtaisiin ystäviin. Hän kuului koulun johtokuntaan ja takasi myös sen toimintaa varten otettuja lainoja. Koulun reliefikoristelu syntyi johtajaopettajan ja kuvanveistäjän läheisen yhteistyön tuloksena. Reliefien taustalla oli kuitenkin paitsi Hagmanin ja Cedercreutzin läheinen ystävyys, myös yleisempi taidepedagoginen suuntaus.

Cedercreutz tutustui Lisa Hagmaniin kun hän oli muuttanut alueelle ja etsi rakkaille hevosilleen tallipaikkaa. Talli ja vaunuvaja löytyivät Kirkkokatu 6:sta, jonka tontti oli ostettu vuonna 1922 uutta koulurakennusta varten.

Emil Cedercreutzin reliefit koulurakennuksessa

Läheskään kaikkia reliefejä ei ole varta vasten suunniteltu ja tehty koulun erilaisia tiloja varten, vaan koulusta tuli ikään kuin taiteilijan töiden katalogi: Cedercreutz sijoitti kouluun paljon muualle Suomeen sijoitettujen töidensä luonnoksia ja jäljennöksiä.

Cedercreutzin reliefien sijoittaminen koulun interiööreihin ei kuulunut rakennuksen arkkitehtoniseen suunnitelmaan. Päinvastoin, reliefit saavat muuten ehjämuotoisilla pinnoilla varsin hallitsevan aseman. Elsa Arokallion tiedetään myöhemmin valittaneen koulunsa näyttävän ”rokotetulta”- reliefejä ei sijoitettu seinäpinnoille interiöörin ehdoilla, vaan täyttämään sopivaksi katsottuja vapaita seinäpintoja. Reliefit ovat kuitenkin kiinnostavia koulun pedagogisten tavoitteiden näkökulmasta: aihepiiri ”koti, uskonto ja isänmaa” tulee vahvasti esille. Maatalousvaltaisen yhteiskunnan ihanteet näkyvät monissa viljelyä ja ahkerointia kuvastavissa reliefeissä.

Vaikka reliefejä on lähes kaikissa koulun päätiloissa, juhlasalista ja entisestä opettajanhuoneesta ne puuttuvat kokonaan. Koulun avajaistilaisuudesta otetussa valokuvassa näyttämön puoleista seinää kuitenkin koristaa kolme reliefiä. Rosenlöf arvelee, että veistokset on myöhemmin poistettu, etteivät ne rikkoutuisi voimistelusalikäytössä. Opettajien huoneessa hän epäilee olleen irrotettavia pronssireliefejä, jotka on siirretty pois viimeistään silloin, kun koulu 1930-luvulla vaihtoi omistajaa. Konservointi Löytö Oy on tehnyt reliefeistä erillisen kartoituksen.

Rakennus on täynnä koulutuksen ja tieteen historiaa

Koulun ensimmäiset ylioppilaat juhlasalissa vuonna 1927.

60 VUOTTA HELSINKI- LÄISTEN KOULUNA

Yli 60 vuoden ajan Kirkkokatu 6:ssa sijaitseva rakennus oli opetuskäytössä, ensin kouluna ja myöhemmin Helsingin yliopiston luentotiloina.

Rakennuksessa on toiminut Yksityisluokattokoulun jälkeen Helsingin V Yhteiskoulu (1933–1935) ja Helsingin tyttöluokio vuodesta 1936 alkaen. Vuodesta 1961 kouluun siirtyi opiskelemaan myös poikia, ja vuonna 1971 lukion nimi muutettiin Helsingin lukioksi.

Koululaisia välitunnilla, 1930-luku.

Oppilaita kuvamaataidon tunnilla Helsingin tyttölukiossa 1960-luvulla.

TIETEIDEN TALO ON SUOJELTU RAKENNUS

Kirkkokatu 6:n koulurakennus siirtyi vuonna 1973 Helsingin yliopistolle, joka vuokrasi tilat luentosalikäyttöön.

Vuonna 1975 Rakennushallitus teetti Pantterin korttelia, jossa Kirkkokatu 6 sijaitsee, koskevan käyttöselvityksen.

Vaihtoehtoina oli koulurakennuksen säilyttäminen ja purku uuden virastorakennuksen tieltä. Talo päätettiin säilyttää, ja samalla se myös osoitettiin suojeltavaksi rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaana rakennuksena.

Mielenilmaus kesällä 1975, jossa vedotaan rakennuksen säilyttämiseksi.

MUUTOS TIETEIDEN TALOKSI

Vuonna 1991 valtioneuvosto päätti, että Säätytaloa käytettäisiin jatkossa valtion edustustilaisuuksiin, eivätkä tieteelliset seurat voisi enää käyttää sitä. Korvaavaksi tilaksi seurat saivat Kirkkokatu 6:n koulurakennuksen.

Vanha koulurakennus peruskorjattiin seurojen tarpeisiin sopivaksi. Peruskorjauksesta vastasi taiteen akateemikko, arkkitehti Vilhelm Helander (1941–2025) toimistoineen.

Vuonna 1997 talo avattiin virallisesti Tieteiden talona.

Tieteiden talon harjannostajaiset vuonna 1996.

Tieteiden talo on tieteenedistäjien ja tieteellisten seurojen käytössä ja kaikkien vuokrattavissa

TIETEEN KOHTAAMISPAIKKA

Vuodesta 1997 alkaen Tieteiden talo on toiminut vilkkaana tieteellisten seurojen ja tieteen asiantuntijoiden keskuksena.

Se on tarjonnut puitteet monenlaisille tieteellisille tapahtumille, kuten seminaareille, konferensseille ja kokouksille, ja talo on ollut tärkeä kohtaamispaikka tutkijoille ja tieteen harrastajille.

TIETEELLISTEN SEURAIN VALTUUSKUNTA VASTAA TIETEIDEN TALON TOIMINNASTA

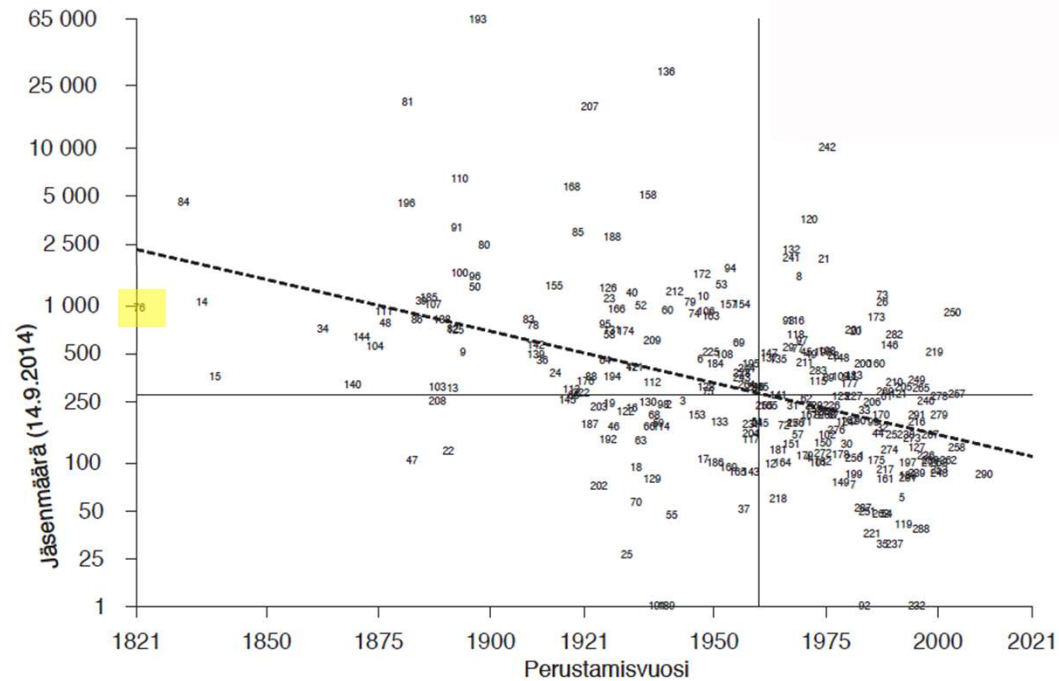
Tieteiden talon toiminnasta on vastannut vuodesta 1997 alkaen Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV), joka perustettiin vuonna 1899 edistämään kotimaista tiedettä ja tieteellisten seurojen toimintaa.

TSV:n toimistot sijaitsevat Tieteiden talon 3. ja 4. kerroksessa.

TSV:n syyskokousta pidetään juhlasalissa syyskuussa 2024.

Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) 265 jäsenseuraa 2014

Seuran tiedot

Societas pro Fauna et Flora Fennica

Perustamisvuosi

1821

Kotisivu

<http://www.societasfff.fi>

Jäsenmäärä

527

Jäsenyys kansainvälisissä elimissä

Finlands zoologiska och botaniska publiceringsnämnd är medlem av European Association of Science Editors (EASE)

Kansainvälinen yhteistyö

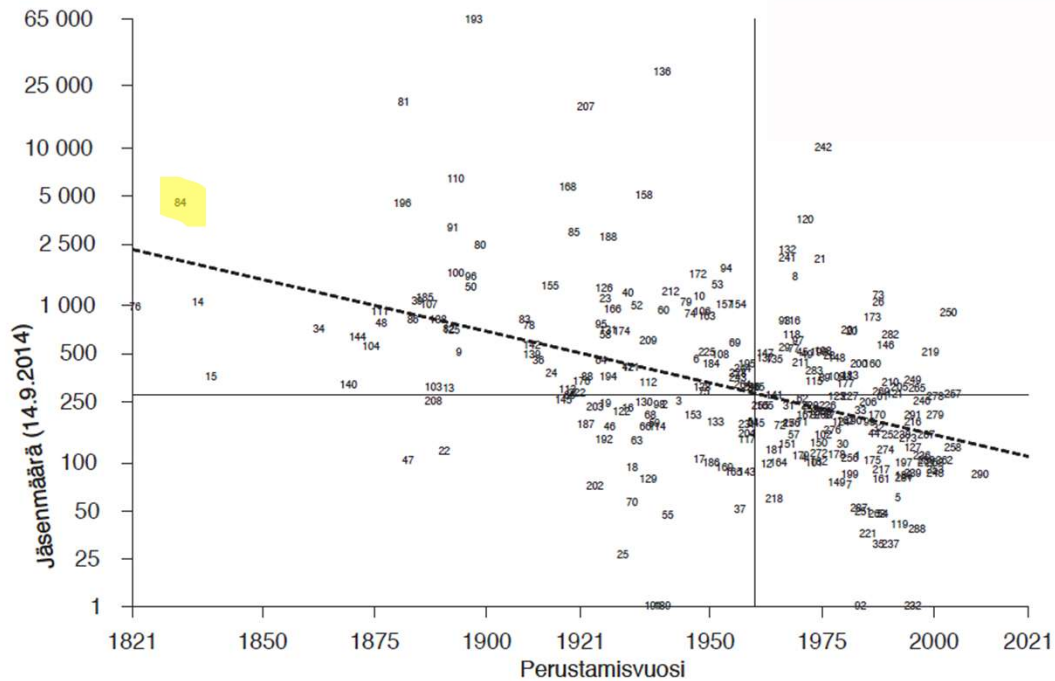
Utländska föredragshållare vid de årliga symposierna, ibland även på månadsmötena

Muuta olennaista tietoa

Serierna Acta Botanica Fennica, Acta Zoologica Fennica, Annales Botanici Fennici och Annales Zoologici Fennici utges gemensamt med Suomen Biologian Seura Vanamo, Finska Vetenskaps-Societeten och Suomalainen

<https://www.tsv.fi/fi/toiminta/jasenseurat/jasenseurahaku/hakutulos/tiedot?id=76>

Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) 265 jäsenseuraa 2014

» Hakutulos » Seuran tiedot

Seuran tiedot

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Finnish Literature Society
Finska Litteratursällskapet
Finnische Literaturgesellschaft
Société de Littérature Finnoise

Perustamisvuosi

1831

Kotisivu

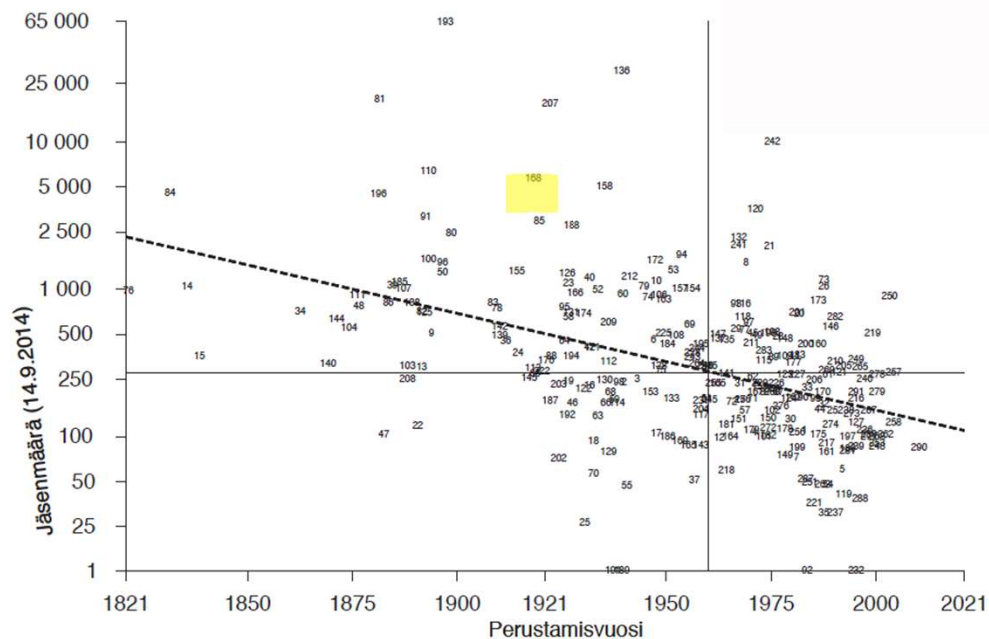
<http://www.finlit.fi>

Jäsenmäärä

2012

<https://www.tsv.fi/fi/toiminta/jasenseurat/jasenseurahaku/hakutulos/tiedot?id=84>

Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) 265 jäsenseuraa 2014

TIETEESSÄ TAPAHTUU 6/2014 ■ 37

Suomen Sukututkimusseura

Genealogical Society of Finland
Genealogiska Samfundet i Finland

Perustamisvuosi

1917

Kotisivu

<http://www.genealogia.fi>

Jäsenmäärä

8700

Seuran hallinnassa olevat merkittävät kokoelmat

Yli 700 hyllymetriä suku-, henkilö- ja paikallishistoriallista kirjallisuutta.

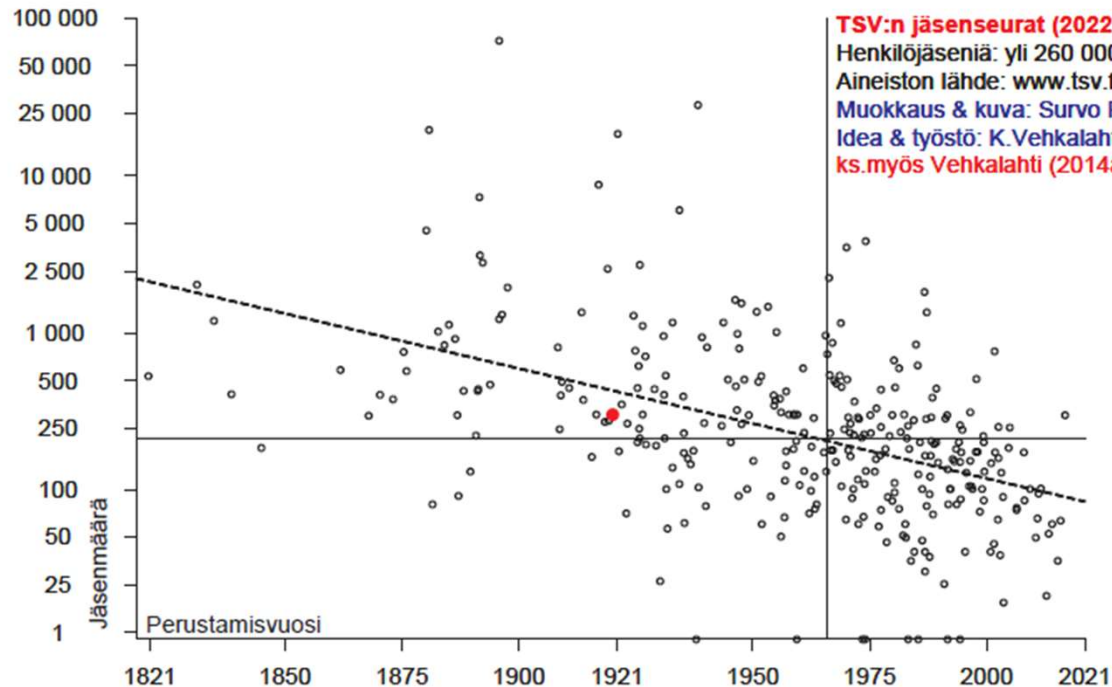
Kansainvälinen yhteistyö

Sukututkimusseuran kansainvälisessä toiminnassa ovat aktiivisimman panoksen antaneet yksittäiset sukututkijat. Organisaationa seura on osallistunut ennen kaikkea pohjoismaiseen yhteistyöhön.

<https://www.tsv.fi/fi/toiminta/jasenseurat/jasensurahaku/hakutulos/tiedot?id=168>

Seuran kirjastolla (Kirkkokatu 6) voi vierailta vapaasti aukioloaikojen puitteissa (ti - to klo 11:00 - 16.00).

Kirjastolle voi myös tehdä tiedusteluja: seura@genealogia.fi tai 050-373 3 715.

Suomen Tilastoseura tieteellisten seurojen kartalla (päivitetty versio; laadittu kesäkuussa 2022).

Vuodesta 2014 jäsenmäärän mediaani on laskenut hivenen alle 250:n. Suomen Tilastoseuran perustamisen jälkeen uusia tieteellisiä seuroja ja yhdistyksiä on perustettu enenevässä määrin, minkä vuoksi perustamisvuoden mediaani (1966) asettuu reilusti 200 vuoden pituisen aikajanan puolivälin yläpuolelle.

Tilastoseuran historia kietoutuu siis jännittävällä tavalla valtsikan – ja valtsikan tilastotieteen – historiaan, ja ansaitsee siten tulla tutkituksi hieman tarkemmin.

Kimmo Vehkalahti

Valtsikan tilastotieteen vaiheita ja muotoja

— opiskelijan/opettajan näkökulmia & muistikuvia yliopiston muutoksista

Päivitetty kuva vuodelta 2022

***Vuokrattavissa olevat tilat on nimetty
rakennuksen historian henkilöiden mukaan***

Opettajien huone vuonna 1926.

LISA HAGMAN -JUHLASALI

1. kerros • 135 henkeä

Nykyisin juhlasalina toimiva tila valmistui vuonna 1922. Tila toimi alkujaan koulun jumppa- ja juhlasalina.

BORG

2. kerros • 20 henkeä

Entinen luokkahuone on säilynyt alkuperäisessä muodossaan.

Tilaa koristaa suurikokoinen Emil Cedercreutzin reliefi *Vaellus tuntematonta kohti*, joka on osa *Elämän kulku* -sarjaa.

SALOKAS

2. kerros • 20 henkeä

Entisen luokkahuoneen takaseinällä on Emil Cedercreutzin reliefi *Elämän unelmia*, joka on osa *Elämän kulku* -sarjaa.

Eino Salokas (1887–1957)

Vuonna 1936 koulun käyttäjäksi tuli Helsingin tyttöluukio, jonka rehtorina toimi Eino Salokas aina vuoteen 1954 asti.

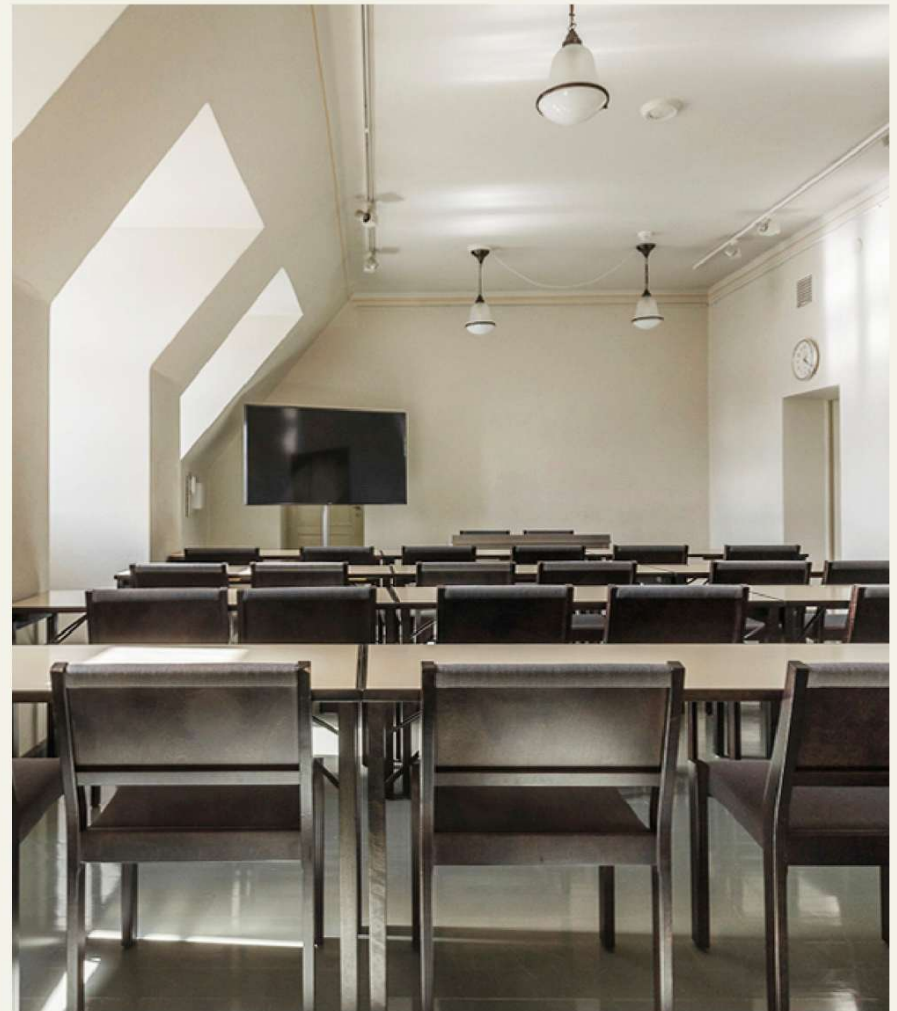
Salokas oli myös historiantutkija ja kirjailija, ja hän on kirjoittanut teoksen *Helsingin tyttöluukio – kertomus lukuvuosista 1939–1945*, jossa hän kuvaa sota-aikaa, jolloin koulu-rakennus vaurioitui Helsingin pommituksissa.

AROKALLIO

5. kerros • 25 henkeä

Arokallio koostuu entisestä kemian ja fysiikan oppisalista sekä erillisestä laboratoriohuoneesta. Tilat yhdistettiin 1990-luvun peruskorjauksessa.

Tilan puulattiat uusittiin 2021–2022 peruskorjauksessa. Laudoitus päätettiin uusimisesta huolimatta toteuttaa eri suuntiin entisen laboratoriohuoneen ja luokkatilan kohdalla, muistumana vanhasta huonejaoista.

CEDERCREUTZ

5. kerros • 60 henkeä

Tila on ollut alkujaan piirustussali.
Kattoikkunat ja alkuperäiset 1920-luvun
kiintokaapistot luovat tuntua ajattomasta
tilasta.

OPETTAJIEN HUONE

2. kerros • 10 henkeä

Tila on nimetty sen alkuperäisen käyttö-
tarkoituksen mukaisesti. Tila toimi aikanaan
opettajien kansliana.

VUOKRAAMALLA TUET KOTIMAISTA TIETEEN TEKEMISTÄ

Tieteiden talon tilat ovat kaikkien vuokrattavissa.

Tiloja löytyy niin muutaman hengen tilaisuuksiin kuin 135 hengelle.

Vuokraamalla Tieteiden talon tiloja tuet kotimaista tieteen tekemistä ja mahdollistat Tieteellisten seurain valtuuskunnan tärkeän työn jatkumisen.

KUVAT

Dia 1–3. Anne Haapanen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Dia 4–6. Eric Sundström, Helsingin kaupunginmuseo

Dia 5. Eric Sundström, Helsingin kaupunginmuseo

Dia 7. Atelier Central, Museovirasto

Dia 8. Arkkitehtuurimuseon kokoelma

Dia 9. Elsi Borg: Museovirasto

Dia 10. Eric Sundström, Helsingin kaupunginmuseo.

Dia 11. Arno de la Chapelle

Dia 12. Anne Haapanen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Dia 13. Mustavalkokuva: Eric Sundström, Helsingin kaupunginmuseo; Värikuva: Anne Haapanen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Dia 14. Arno de la Chapelle

Dia 15. Paul Heckscher / Museovirasto.

Dia 16–17. Arno de la Chapelle

Dia 18. Eric Sundström, Helsingin kaupunginmuseo

Dia 19. Aarne Pietinen Oy, Helsingin kaupunginmuseo.

Dia 20. Helsingin kaupunginmuseo

Dia 21. Eeva Rista, Helsingin kaupunginmuseo.

Dia 22. Pirjo Mäenpää, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Dia 23. Anne Haapanen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Dia 24. Jaana Tihtonen

Dia 25. Anne Haapanen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Dia 26. Eric Sundström, Helsingin kaupunginmuseo

Dia 27. Arno de la Chapelle

Dia 28. Anne Haapanen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Dia 29–32. Arno de la Chapelle

Dia 33. Anne Haapanen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

172 sivua – ks. https://talli.fi/wp-content/uploads/2023/09/670-tieteiden-talo-rhs_final_print_compressed.pdf

Tieteiden talo

**TERVETULOA
TIETEIDEN
TALOLLE!**

Kirkkokatu 6
00170 Helsinki

www.tieteidentalo.fi